

УДК 808.5 + 811.111.142

ВОЛОХ Світлана – старший викладач циклової комісії із загальноосвітніх дисциплін та дисциплін гуманітарного циклу, Фаховий коледж бізнесу та аналітики, вул. Підгірна, 1, Київ, 04107, Україна (svitlana.english.class@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2732-9271>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2022.51.6>

Бібліографічний опис статті: Волох, С. (2022). Шляхи формування англомовної академічної текстової компетентності. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія», 51, 48–56*, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2022.51.6>

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ АКАДЕМІЧНОЇ ТЕКСТОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Анотація. У статті проаналізовано концепцію академічної текстової компетентності, принципи її розвитку в учасників навчального процесу ЗВО незалежно від профілю. Стверджено факт монополії англійської мови щодо публікації академічних робіт у світі. Охарактеризовано стиль академічного письма, традиції якого склалися досить давно завдяки зусиллям, з одного боку, науковців і освітян, а з другого – редакторів наукових журналів.

Досягненню належного рівня академічної грамотності студентів сприяє їх залучення до «академічного дискурсу», про що першим наголосив французький соціолог П'єр Бурдьє. Він же писав про ймовірність «лінгвістичного непорозуміння» між викладачем і студентом, головним чином через брак відповідних компетентностей у останнього, а також через сформовану на той час систему стосунків між ними. Авторка вважає проблему досягнення належного рівня академічної грамотності під час вивчення англійської мови в українських ЗВО ще складнішою з огляду на низку об'єктивних причин. Один із шляхів її вирішення – це популяризація та дотримання таких принципів сучасного академічного письма, як чіткість і структурованість академічного тексту. Сам академічний стиль інтерпретують як монотип, диференційований лише за жанрами, наголошуючи при цьому на таких його ознаках: наявність доказової бази, критичне мислення, обережність формулювань, класифікація і перелік, пояснення термінів, порівняння і протиставлення, опис тенденцій, опис цифрових даних, виявлення причинно-наслідкових зв'язків, наведення прикладів і використання слів-зв'язок. Способи застосування цих лінгвістичних явищ і понять проілюстровано прикладами з банків академічних фраз. Окреслено зміст цього досить нового явища в академічному письмі на основі використання готових нейтральних фразових кліше. Надано загальні рекомендації щодо написання й редагування академічних робіт англійською мовою.

Ключові слова: академічний стиль, академічний дискурс, лінгвістичне непорозуміння, прийоми спрощення і структурування тексту, функціональність академічного письма.

VOLOKH Svitlana – Senior Lecturer of the Department of General Education Disciplines and Disciplines of the Humanitarian Cycle, Professional College of Business and Analytics, str. Podhirna 1, Kyiv, 04107, Ukraine (svitlana.english.class@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2732-9271>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2022.51.6>

To cite this article: Volokh, S. (2022). Shliakhy formuvannia anglomovnoi akademichnoi tekstovoi kompetentnosti [Ways to form English language academic textual competence]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriiia «Filolohiia» – Problems of Humanities. “Philology” Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 51, 48–56*, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2022.51.6> [in Ukrainian].

WAYS TO FORM ENGLISH LANGUAGE ACADEMIC TEXTUAL COMPETENCE

Summary. *The concept of academic textual competence and the principles of its improvement among students of universities of any profile have been stated in the article. The monopoly of English language in academic papers writing and publishing all over the world has been emphasized. The article deals with primarily academic writing traditions of which were constituted globally long ago thanks to efforts of both educators and scientists, on the one hand, and the editors of scientific journals, on the other hand. The French sociologist Pierre Bourdieu first introduced the term “academic discourse” meaning the achievement of the proper level of academic literacy in university students. It was him who stated the existence of “linguistic misunderstanding” between a professor and a student because the latter may lack relevant competencies, also because of the existing relationship system. The authors of the article consider the achievement of the proper level of academic literacy while studying English at Ukrainian universities the much more complicated problem due to objective reasons. To solve it, in their opinion, it is necessary to proceed from the principles of academic writing that had been formed in the world, such as clarity and clear structure of the scientific text understood as a monotype differentiated only by genres. In addition, the specific language functions characteristic for this style are to be taken into account, e.g.: evidence-based, critical thinking, being cautious, classifying and listing, compare and contrast, defining terms, describing trends, describing quantities, explaining causality, giving examples, and signaling transitions. The application of these language functions has been illustrated by the examples from academic phrasebanks. The content of this relatively new phenomenon in academic writing where some neutral phrases from research articles and theses are used has been explained. Some recommendations as for writing and editing of academic papers in English have been given.*

Key words: *academic style, academic discourse, linguistic misunderstanding, techniques to simplify language and text structure, functions of academic writing.*

Постановка проблеми. Сучасне інформаційне суспільство висуває нові вимоги до системи вищої освіти. Наразі спостерігається тенденція до інтернаціоналізації вищої освіти, причому англійська мова залишається практично монополістом щодо публікації результатів наукових досліджень в світі. Тож проблема формування в освітян англійської академічної текстової компетентності як бази для безперервної освіти (бакалавріат, магістратура, аспірантура і / або подальша професійна діяльність) набуває все більшого значення в контексті глобалізації й інтеграції української системи освіти в світову академічну систему.

Програмою-максимум для усіх науково-педагогічних працівників залишається оволодіння стилем англійського академічного письма на такому рівні, який уможлиблював би публікацію статей у провідних наукових журналах за кордоном чи захист дипломної роботи / дисертації англійською мовою, що засвідчувало б реальну інтегрованість цієї особи у світове наукове співтовариство.

Академічну текстову компетентність розуміють як вміння писати текст з урахуванням усіх правил і традицій, характерних для

стилю науково-технічної прози. Вона є ефективним засобом розвитку в освітян логіки, критичного мислення та інших навичок задля їхнього успішного функціонування в академічному дискурсі, тобто інституціональному дискурсі, який передбачає комунікацію у певних рамках статусно-рольових стосунків (студент – викладач, аспірант – науковий керівник дисертації, дослідник – редактор наукового журналу тощо).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поняття «академічний дискурс» сформоване французьким соціологом П'єром Бурдьє, який аналізував проблеми академічної грамотності у вищій школі, відмічаючи там наявність академічного дискурсу й певної системи стосунків між учасниками навчального процесу, переважно між студентами та викладачами (Bourdieu, 1994). Він констатує існування лінгвістичного непорозуміння (*linguistic misunderstanding*) між тогочасними студентами і викладачами, породжене надмірним тиском останніх на перших з метою домогтися від них належного рівня знань. Ідеться про те, що очікування викладача часто-густо не збігалися з можливостями та здібностями реальних студентів, які важко

сприймали академічну мову, особливо в її писемному варіанті. Їм бракувало головним чином знань термінології певної науки та певних продуктивних навичок, зокрема навичок академічного письма. Зауважимо, що йшлося про споріднені мови – англійську та французьку.

Робота П'єра Бурдье дала поштовх цілій низці досліджень, присвячених різним аспектам академічного письма. Серед них можна виділити розвідки Роберта Дея, Джона Морлі, Джона Девіса, Джона Свейлса, Ольги Ільченко, Юрія Семенова, Ніни Дюканової та інших.

Лінгвістичне непорозуміння, звичайно, має місце і в сучасній українській вищій школі. На нашу думку, воно виникає передусім через значну відмінність між українською та англійською мовами, які належать до різних мовних груп, а також недооцінку важливості сформованості в учасників навчального процесу у ЗВО навичок академічного письма.

Формування загальноосвітнього замовлення, адресованого кафедрам іноземних мов, характеризується такими двома суперечностями: 1) тенденцією до розширення переліку компетенцій студентів; 2) відмовою від ділення груп за рівнем мовної підготовки і професійних інтересів. Наслідком цього стало скорочення штату науково-педагогічних працівників, зменшення кількості аудиторних занять та інтенсифікація праці викладача (Одінцова, Хало, & Балтремус, 2022, с. 304).

Вимога щодо надання якісної освіти, з одного боку, та потреба в економії коштів, з другого, ставить сучасного викладача англійської мови в непрості умови пошуку рішень, які б задовольнили підвищені професійні вимоги й обмежені можливості їх виконання. Ці суперечності, поряд із збільшенням навантаження науково-педагогічних працівників за рахунок складання додаткових навчально-методичних матеріалів, особливо посилюються з вимушеним переходом на дистанційне навчання під час локдаунів через епідемію COVID-19 та розв'язану Росією війну на території нашої держави.

Термін «дистанційна освіта» має багато інтерпретаційних підходів. У її основі – інтерактивна взаємодія викладача і студентів, що

забезпечує резерв для самостійної роботи студентів. Академічна грамотність студента вищого навчального закладу включає в себе два типи компетентностей – загальні (знання англійської мови на певному рівні) і професійні (необхідні в більш вузькій науковій чи практичній сфері). Основу академічної грамотності становить писемна мова (написання анотацій, наукових статей, тез, есе, курсових і дипломних робіт), які студент виконує самостійно (Гончаренко-Закревська, Дюканова, & Петровська, 2022, с. 138).

Академічна текстова компетенція вимагає від учасників навчального процесу не тільки оволодіння певними знаннями й навичками щодо створення письмового тексту, а й розвиває в них спроможність продукувати ідеї, вміння аналізувати, перефразувати та представляти інформацію у вигляді логічного і структурованого тексту.

Один із доступних й очевидних шляхів вирішення проблеми поліпшення якості дистанційного навчання полягає у вдосконаленні володіння стилем академічного письма задля підвищення рівня комунікації між студентом і викладачем. Це стає особливо актуальним в умовах дистанційного навчання, коли постає необхідність поліпшувати «читабельність» конспектів лекцій, наукових статей та інших матеріалів, які створюють викладачі різних навчальних дисциплін. Роботи викладачів мають стати взірцем для студентів.

Отже, метою цієї статті є викладення принципів поліпшення чіткості академічного письма з огляду на зміст термінів «академічна грамотність» і «академічний дискурс».

Автор ставила перед собою такі завдання:

- 1) проаналізувати конкретні функції мови, властиві стилеві академічного письма;
- 2) проілюструвати їх конкретними прикладами з фразових банків;
- 3) коротко охарактеризувати загальні принципи поліпшення «читабельності» англійської академічної писемної мови.

Актуальність роботи обумовлена тим фактом, що поліпшення викладання професійно-орієнтованої академічної англійської мови є нагальною потребою сьогодення. Питання чіткості й читабельності тексту виходить на

передній план і набуває ще більшого значення в процесі адаптації української наукової мови до наявних у світі систем уніфікації тексту.

Виклад матеріалу. Стиль англійської академічної прози доволі уніфікований, що було досягнуто за рахунок десятиріч напруженої праці науковців, освітян і редакторів наукових журналів. Водночас основними критеріями якісного письма залишаються чіткість, доказовість, деталізація при викладі матеріалу і структурованість текстів.

У літературі домінує розуміння академічного тексту як монотипу, який є диференційованим лише у плані виділення основних жанрів (дипломна робота, дисертація, наукова стаття, оглядова стаття, монографія, тощо) і відзначається певними синтаксичними, графічними, морфологічними, макросемантичними і стилістичними структурами. Тож можна вважати, що наші рекомендації щодо поліпшення стилю академічного письма матимуть універсальний характер.

Загалом простота (читабельність) тексту визначається такими факторами, як довжина речення, довжина слів й частота знайомих читачу слів. Слушність цього твердження засвідчує цитата: “The best English is that which gives the sense in the fewest short words” ‘Найкраща англійська мова – це та, що викладає сенс із застосуванням мінімальної кількості коротких слів’ (Day, 1995, p. 18).

Зазначимо, що в академічному стилі ми стикаємося з уживанням слів-термінів, що походять з грецької та латинської мов, які панували в європейській науці в епоху Ренесансу і залишилися досі джерелом збагачення

наукової мови. Тому-то ми не виявляємо в сучасній англійській мові повсякденного спілкування еквівалентів деяких слів, які змушені використовувати в академічному письмі див. *табл. 1* (Morley, 2018).

В академічному тексті не допускається граматичних скорочень, як-от: *we’ve, he’s, they’re*. Речення мають об’єктивну тенденцію подовжуватися через наявність посилань, цифрових та інших даних у дужках, наприклад:

Early involvement (prior to maturity) in competitive sport often exposes found individuals to types of stress that may affect their growth, producing a disruption of the normal growth pattern (Wang, 1978; Al Masty, 1998) ‘Ранне (до періоду зрілості) залучення дітей до спортивних змагань часто призводить до стресів, які можуть впливати на подальший розвиток неповнолітніх, спричиняючи порушення їх нормального розвитку’ (Wang, 1978; Al Masty, 1998).

Нерідко академічний текст важко сприймається невідповідною читацькою аудиторією через те, що він здається їй занадто точним й перевантаженим деталями. Цей факт обумовлений особливостями академічного дискурсу, а також специфічним способом викладу думок і міркувань автора, що позначається на стилі академічної прози. Проте навіть тут слід прагнути до максимального скорочення кількості слів, не порушуючи при цьому змісту і структури речення. Іноді достатньо просто вилучити зайві слова та зробити висловлення лаконічнішими, наприклад:

No: An extensive review of the literature available at the present time leads us to the

Таблиця 1

Таблиця вживання слів в англійській мові повсякденного спілкування та академічних еквівалентів

Звичайне слово	Академічний термін	Переклад
<i>thing</i>	<i>Object</i>	об’єкт
<i>question</i>	<i>Issue</i>	спірне питання
<i>big</i>	<i>significant</i>	значний
<i>a lot of</i>	<i>Considerable</i>	багато
<i>not enough</i>	<i>insufficient</i>	недостатньо
<i>trouble</i>	<i>Difficulty</i>	труднощі
<i>way (of doing)</i>	<i>Method</i>	метод (методика)
<i>worry</i>	<i>Concern</i>	стурбованість
<i>get rid of</i>	<i>Eradicate</i>	позбавлятися
<i>bring together</i>	<i>Synthesize</i>	синтезувати
<i>cancel</i>	<i>Eliminate</i>	усувати

inescapable conclusion that maternal age shows a statistical association with income.

Yes: *Most studies have shown an association between maternal age and income* 'Більшість досліджень продемонстрували кореляцію між віком матері і рівнем доходів родини'.

Структурованість і лаконічність тексту досягається шляхом поділу його на абзаци. Їх використовують для того, щоб згрупувати пов'язані між собою думки й надати читачеві візуальний відпочинок. В академічних роботах нерідко спостерігаємо дефіцит абзців, коли неможливо зрозуміти, де закінчується одна й розпочинається інша група думок (Олександрова, & Дюканова, 2016, с. 95).

Рівень сприйняття тексту покращується, коли вже у першому реченні розкривається напрям подальших думок автора. Іншими словами, абзац має відкриватися головним реченням, а в подальшому пояснюватися / деталізуватися допоміжними реченнями (Morley, 2018) – див. табл. 2.

Таблиця 2

Схематичний приклад структурованого і лаконічного абзацу

Головне речення (нова теза загального характеру)
Допоміжні речення, які містять: <ul style="list-style-type: none"> • пояснення причини речей чи явищ; • посилання на попередні дослідження; • приклади; • цитати; • розвиток події в часі; • наслідки явища чи події.

При цьому важливо, щоб уся допоміжна інформація безпосередньо стосувалася до головного речення, але не повторювала його зміст. Усі нові думки чи погляди виносимо в новий абзац.

Нижче подаємо приклад, на якому можна простежити плавний перехід від загального твердження до його конкретизації. Також можна виявити слова чи фрази як логічні зв'язки, що сприяють розкриттю теми дослідження. Усі вони стосуються змісту попереднього речення. У нашому прикладі вони підкреслені.

Many children become interested in competitive sport at early ages.

Early involvement (prior to maturity) in competitive sport often exposes found individuals to types of stress that may affect their growth,

producing a disruption of the normal growth pattern (Wang, 1978; Al Masty, 1998).

Among cyclists the most potentially serious of these disorders is likely to be increased thoracic curvature.

Cycling alters the anatomical position of the spine (to a flexed position) particularly the thoracic spine, and exposes the anterior portion of the vertebral column to higher compression (Smith, 1998; Jones, 2002).

У перекладі: *Багато дітей у ранньому віці цікавляться видами спорту, які пов'язані із участю у змаганнях.*

Take раннє (до періоду зрілості) залучення до спортивних змагань часто призводить до стресів, які можуть впливати на подальший розвиток неповнолітніх, спричиняючи порушення їхнього нормального розвитку (Wang, 1978; Al Masty, 1998).

Серед велосипедистів найсерйозніше з таких порушень – це підвищений ризик деформації грудної клітини.

Велосипедний спорт змінює анатомічне положення хребта (згинаючи його), особливо в торакальному відділі і фронтальній частині стовбчатої структури, що призводить до підвищеного тиску у цих місцях (Smith, 1998; Jones, 2002).*

Під час написання академічних робіт необхідно пам'ятати, що в цьому стилі відображені конкретні функції мови, які ілюструємо прикладами з банків академічних фраз, тобто банків готових фраз із наукових статей і дисертацій, зібраних, оброблених і опублікованих носіями мови – британськими лінгвістами. Усі фрази нейтральні й універсальні за змістом, що унеможливорює звинувачення їхніх користувачів у плагіаті. Уважаємо за доцільне послуговуватися ними під час написання розвідок у різних жанрах академічної прози, насамперед дипломних робіт, наукових статей і дисертацій.

Evidence-based – наявність доказової бази. Можливо, найхарактернішою рисою академічного письма є те, що воно ґрунтується на певному обсязі інформації, отриманої раніше. Автор віднаходить підтвердження для своїх аргументів і обґрунтовує власні висновки, спираючись на досягнутий рівень знань у конкретній галузі. Звичайно, до того, як розпочати дослідження, учені мають ознайо-

митися з відповідними літературними джерелами і сформуванню власну думку про предмет дослідження.

According to the 2020 Annual Medical Report, the increase in... – Згідно з Щорічним Медичним звітом за 2020 р., зростання...

Being critical – критичне мислення. Від авторів академічних робіт очікують критичного ставлення до літературних джерел, які вони використовують і на які вони посилаються. Це вимагає від авторів аналітичного підходу й не обов'язково означає згоду з усім, опублікованим раніше. Критичне ставлення до літератури означає також пошук причин, з огляду на які науковці не повинні сприймати щось як безперечну істину; це має наслідком виявлення проблем з аргументацією або ж методологією автора чи критичної оцінки його робіт з боку інших дослідників. У наведених нижче прикладах підкреслено типові прикметники, що при цьому використовують:

Previous research findings into X have been inconsistent and contradictory. – Результати більш ранніх досліджень X були суперечливими і тому не заслуговують на увагу.

Being cautious – обережність формулювань. Один із найсуттєвіших аспектів академічного письма – це тенденція авторів уникати зайвих узагальнень і абсолютної упевненості у своїх висновках. Тож існує чимало лінгвістичних способів пом'якшення категоричності. Це так звані hedging devices, серед яких можна вказати модальні дієслова тощо.

These frequent storms are almost certain/ could be/ may be/ might be due to climate change. – Ці часті шторми можуть бути обумовлені змінами у кліматі.

Classifying and listing – класифікація і перелік. Проводячи класифікацію предметів чи явищ, дослідники виявляють тотожність чи нетотожність виразів вибірки. Перелік, своєю чергою, допомагає спростити будь-який текст і зробити його більш структурованим. Функція класифікації часто взаємодіє з функцією формулювання дефініцій, використаних у великих академічних роботах типу дипломного проекту чи дисертації.

X may be divided into three main classes/ sub-groups/ categories. – X можна поділити на три основні класи/ підгрупи/ категорії.

All good research papers have certain qualities in common:

- clear sentences
- accurate word choice
- concise construction.

Усі хороші наукові статті мають спільні риси, а саме:

- ясно побудовані речення
- точно дібрані слова
- чітку структуру.

Compare and contrast – порівняння й протиставлення. Виявлення схожості чи відмінності між певними речами чи поняттями допомагає краще зрозуміти предмет. Зазвичай процес їх виявлення супроводжується аналізом, коли порівнюються дещо ціле і його компоненти, а також дається їм оцінка. При цьому порівняння та протиставлення передують процесу оцінювання.

X is different from Y in a number of aspects. – X відрізняється від Y у різних аспектах.

Defining terms – пояснення термінів.

Від авторів академічних робіт часто очікують дефініції ключових термінів. Передусім це робиться для того, щоб науковий керівник чи рецензент пересвідчився, що автор правильно їх розуміє. Багато суперечок у академічній, дипломатичній і юридичній сферах спричинені різними інтерпретаціями того самого терміна через неправильну дефініцію чи переклад:

A university is an institution where knowledge is produced and passed on to others. – Університет – це установа, де набуті знання передаються іншим особам.

• **Describing trends** – опис тенденцій. Ми розуміємо тенденцію як загальний напрям розвитку чи зміни якихось речей, а проекцію – як передбачення змін у майбутньому, наприклад:

The graph shows that X caused/ led to / resulted in a gradual increase in Y in 2020. – На графіку показано, що X призвело до поступового зростання Y в 2020 р.

Describing quantities – опис цифрових даних. Мова, за допомогою якої описують цифрові дані, може здаватися складною для студентів чи науковців, для яких англійська мова не є рідною: *nearly, approximately, by, over half, nearly quarter, fewer/ less than* тощо.

The annual birth rate dropped from 44.4 to 38.5 per 1000 per annum. – Щорічна народжуваність понизилася з 44, 4 до 38,5 на 1000 населення.

Explaining causality – виявлення причинно-наслідкових зв'язків. Написання практично усіх академічних робіт вимагає глибокого й всебічного дослідження теми і шляхів вирішення проблеми, що пов'язано з виявленням причинно-наслідкових зв'язків між об'єктами й суб'єктами дослідження.

Most of the instability in X stems from the economic effects of the war. – Нестабільність X обумовлена передусім економічними ефектами війни.

Giving examples – наведення прикладів. Автори академічних робіт наводять приклади на підтримку своїх аргументів чи на захист свого погляду / позиції. Приклади використовують також для спрощення процесу розуміння незнайомих чи складних концепцій, тому що будь-яке супроводжуване прикладами або ілюстраціями твердження звучить набагато переконливіше.

For example, the word “doctor” used to mean a “learned man”. ‘Наприклад, слово «лікар» завжди вважалося синонімом «освіченої людини»’.

Signalling transitions – використання слів-зв'язок. Автори мають сигналізувати, коли вони переходять від однієї теми до іншої чи від одного розділу до іншого, скориставшись для цього якимсь перехідним словом, як-от: *consequently, furthermore, moreover, thus* тощо.

Furthermore, it can be seen from the limited works on this issue. ‘Ба більше, це можна помітити у небагатьох роботах з цього питання.

Наведені приклади орієнтують читача на загальноприйнятну стилістику англійської

академічної прози і сприяють поліпшенню читабельності академічних текстів. Вони можуть застосовуватися студентами, аспірантами, освітянами і науковцями в будь-якій галузі сучасної науки.

Висновки. Викладені матеріали щодо шляхів поліпшення англійської академічної текстової компетентності орієнтують читацьку аудиторію на засвоєння певних лінгвістичних функцій і прийомів, притаманних текстам цього стилю.

Стилю академічного письма властиві строгість, функціональність та висока ступінь структурованості. Спрощення і покращення читабельності академічної прози досягається шляхом правильного добору слів-термінів, регулювання довжини абзаців і речень, які входять до їхнього складу, специфічної побудови абзацу.

Під час написання академічних текстів уважаємо за доцільне послуговуватися так званими «фразовими банками», які є банками універсальних, нейтральних за змістом фраз, створених носіями мови.

Шляхи усунення «лінгвістичного непорозуміння» між викладачами і студентами або між укладачами академічних текстів і їх потенційною читацькою аудиторією автор вбачає у дотриманні конкретних лінгвістичних прийомів, що допомагає не тільки знизити ризики під час подачі роботи до друку, але й захистити свою позицію перед редакторами наукових журналів.

Автор вважає перспективним подальше дослідження конкретних аудіо, відео та інших інтерактивних ресурсів, які могли би бути використані у процесі формування іншомовної комунікативної компетентності у вищій школі.

ЛІТЕРАТУРА

- Гончаренко-Закревська Н. В., Дюканова Н. М., Петровська Н. М. Організаційні та лінгвопсихологічні аспекти інтерактивного підходу при формуванні іншомовної комунікативної компетенції. *Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка»*. 2022. Вип. 1(6). С. 132–141.
- Гончаренко-Закревська Н. В., Дюканова Н. М. Шляхи поліпшення іншомовної академічної грамотності у внз. *Наука і техніка сьогодні. Серія «Педагогіка»*. 2022. Вип. 1(1). С. 27–37.
- Ільченко О. М. Англійська для науковців. *The Language of Science : Підручник / видання друге, доопрацьоване*. Київ : Наукова думка, 2010. 288 с.
- Ільченко О. М. Англійська для науковців. *The Language of Science : Підручник / видання п'яте, доопрацьоване*. Київ : Видавництво «Едельвейс», 2019. 339 с.
- Дюканова Н. М., Касьяненко А. Л. Основи редагування наукових статей, написаних англійською мовою. *Проблеми освіти. Збірник наук. праць*. 2018. Вип. 89. С. 125–133.

- Кухаренко В., Бондаренко В.** Екстрене дистанційне навчання в Україні : монографія. Харків: Вид-во КП «Міська друкарня», 2020. 409 с.
- Наказ Міністерства освіти та науки України «Про затвердження положення про дистанційне навчання». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/z0703-13/point1389899592029395>
- Олександрова Г. М., Дюканова Н. М.** Основи редагування англійської науково-технічної прози. *Intellectual Archive. Toronto: Shiny World Corporation (Canada)*. 2016. November – December. Vol. 5. № 6. P. 91–98.
- Одінцова О.О., Хало З.П., Балтремус В.Є.** Дистанційне навчання як виклик сучасної університетської освіти : проблеми і перспективи. *Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка»*. 2022. № 1(6). С. 294–307.
- Олександрова Г. О., Дюканова Н. М., Касьяненко А. Л.** «Academic Phrasebank» в академічних текстах англійською мовою. *Проблеми освіти. Збірник наук. праць*. 2019. Вип. 93. С. 49–58.
- Семенов Ю. Н., Дюканова Н. М.** Застосування фразових банків у англійських академічних текстах. *Актуальні проблеми іноземної філології*. Луцьк. 2020. № 12. С. 192–197.
- Bourdieu P., Passeron M.** *Academic Discourse: Linguistic Misunderstanding and Professional Power*. Stanford: Stanford University Press. 1994. 144 p.
- Davis M., Morley J.** ‘Use your own words : Exploring the boundaries of plagiarism’. *EAP within the higher education garden: Cross-pollination between disciplines, departments and research* / John Wigglesworth (Ed.). Proceedings of the BALEAP Conference, Portsmouth 2011. Reading : Garnet Education, 2013. P. 171–179.
- Gastel B., Day Robert A.** *How to Write and Publish a Scientific Paper*. New York : Oryx Press, 1995. 228 p.
- Morley J.** The Academic Phrasebank: an academic writing resource for students and researchers. 2018. URL : <http://www.phrasebank.manchester.ac.uk/index.htm>
- Swales J.** *Genre analysis : English in Academic and Research Settings*. Cambridge : Cambridge University Press, 1990. 260 p.

REFERENCES

- Bourdieu, P., Passeron, M.** (1994). *Academic Discourse: Linguistic Misunderstanding and Professional Power*. Stanford: Stanford University Press [in English].
- Davis, M., Morley, J.** (2013). ‘Use your own words: Exploring the boundaries of plagiarism In J. Wigglesworth (Ed.), *EAP within the higher education garden: Cross-pollination between disciplines, departments and research*. Proceedings of the BALEAP Conference, Reading: Garnet Education [in English].
- Diukanova, N. M., Kasianenko A. L.** (2018). *Osnovy redahuvannia naukovykh statei napysanykh angliiskoiu movoiu* [Fundamentals of editing scientific articles written in English]. *Problemy osvity. Zbirnyk naukovykh prats – Problems of Education: Collection of scientific papers* (Issue 89), (pp. 125–133) [in Ukrainian].
- Gastel, B., Day, Robert A.** (1995). *How to Write and Publish a Scientific Paper*. New York: Oryx Press [in English].
- Honcharenko-Zakrevska, N. V., Diukanova, N. M., Petrovska, N. M.** (2022). Organizatsiini i lingvopsyhologichni aspekty interaktyvnogo pidhodu do formuvannja inshmovnoi komunikatyvnoji kompatentsii [Organizational and linguo-psychological aspects of interactive approach to formation of foreign language communicative competence]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky. Seriiia «Pedagogika» – Prospects and Innovations of Modern Science. Series “Pedagogy*. (Issue 1(6), (pp. 132–141) [in Ukrainian].
- Honcharenko-Zakrevska, N. V., Diukanova, N. M.** (2022). Shliakhy polipchennia inshomovnoi hramotnosti u vnz [Ways to improve foreign language academic literacy at universities]. *Nauka i tekhnika sohodni. Seriiia «Pedagogika» – Science and technology today. Series “Pedagogy”*. (Issue 1(1), (pp. 27–37) [in Ukrainian].
- Ilchenko, O. M.** (2010). *Angliiska dlia naukovtsiv* [The Language of Science: Textbook / 2nd edition, reviewed]. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- Ilchenko, O. M.** (2019). *Angliiska dlia naukovtsiv* [The Language of Science: Textbook/ 5nd edition, reviewed]. Kyiv: Vydavnytstvo «Edelveis» [in Ukrainian].
- Kukharenko V., Bondarenko V.** (2020). *Ekstrene distantssiine navchania v Ukraini* [Emergency distance learning in Ukraine]. Monografia. Kharkiv: Vydavnytstvo KP «Miska drukarnia» [in Ukrainian].

- Morley, J.** (2018). *The Academic Phrasebank: an academic writing resource for students and researchers*. Retrieved from <http://www.phrasebank.manchester.ac.uk/index.htm> [in English].
- Nakaz Ministerstva osvivy i nauki Ukrainy «Pro zatverdzhennia polozhennia pro distanciine navchannia» [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine “On approval of the regulations on distance learning”]. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/z0703-13/point1389899592029395> [in Ukrainian].
- Oleksandrova, H. M., Diukanova, N. M.** (2016). Osnovy redahuvannia angliiskoi naukovo-tekhnichnoi prozy [Fundamentals of English Scientific and Technical Prose Editing]. *Intellectual Archives. Toronto: Shiny World Corporation (Canada)*. November – December (Issue 6), (pp. 91–98) [in Ukrainian].
- Odintsova, O. O., Khalo, Z. P., Baltremus, V. Y.** (2022). Dystantsiina osvita yak vyklyk suchasnoi universytetskoï osvity: problemy i perspektyvy [Distance learning as a challenge of modern university education: problems and prospects]. *Perspektyvy i innovatsii nauky. Seriiia «Pedahohika» – Prospects and Innovations of science. Series “Pedagogy”* (Issue 1(6), (pp. 294–307) [in Ukrainian].
- Olexandrova, H. O., Diukanova, N. M., Kasianenko, A. L.** (2019). ‘Academic Phrasebank’ v akademichnykh tekstakh angliiskoiu movoiu [«Academic Phrasebank» in Academic Texts in English]. *Problemy osvity. Zbirnyk naukovykh prats – Problems of Education. Collection of scientific papers* (Issue 93), (pp. 49–58) [in Ukrainian].
- Semenov, Yu. M., Diukanova N. M.** (2020). Zastosuvannia frazovykh bankiv u angliiskikh akademichnykh tekstakh [Application of Phrasebanks in English academic texts]. *Aktualni problemy inozemnoi fololohii – Actual problems of foreign philology*. Lutsk (Issue12), (pp.192–197) [in Ukrainian].
- Swales, J.** (1990). *Genre analysis: English in Academic and Research Settings*. Cambridge: Cambridge University Press [in English].